

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSКИH ŽELEZNIČARJEV.

Izhaja vsakega 5. in 20. v mesecu.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo

in

Upravištvo

se nahaja v Ljubljani,
Cesarja Jožefa trg št. 10.

Naročnina:

za celo leto . . . K 7:20

za pol leta . . . " 3:60

za četrt leta . . . " 1:80

Posamezna številka 30 v.

Štev. 8.

V Ljubljani, 20. aprila 1919.

Leto XII.

Železničarske zahteve v Narodnem predstavništvu.

Govor poslanca sodruga Josipa Kopača.

Velepoštovani gospodje!

Oprostite, da sem se oglašil k besedi v zadevi, ki se tiče železniškega ministrstva. Priglasil sem se zaradi tega, ker poznam razmere železničarjev, ker delam skoro ves čas, kar živim, med železničarji. Lahko rečem, da se pečam več kakor 22 let izključno z železniškimi vprašanji in zaradi tega mislim, da bo na mestu, da kolikor mogoče na kratko in jedrnatno povem vzroke, zakaj danes železnice ne funkcionirajo tako, kakor bi lahko in kakor bi mi vsi želeli.

Kdor pozna trpljenje železniškega osobla tako, kakor ga poznam jaz, ta bo moral priznati, da je to osobje zlasti ob prevratu, v novemberskih dneh, izvršilo svojo službo tako, kakor si je bilo le želelo. Ko se je namreč zlomila fronta in so se vse ogromne zbegane čete usule preko naše domovine, smo delali vsi in tudi jaz, dasi civilist, ponudil sem se v službo, da grem na železnico, ker uživam zaupanje med osobjem — da skušam z vsem svojim vplivom pomagati, da se ta armada, ki se je usula tedaj v naše kraje, prevozi kakor hitro mogoče preko naše domovine in ne napravi prevelike škode. Posrečilo se nam je, da smo to srečno izvršili in da smo imeli pri nas prav malo škode. Ali železničar, ki je v stradanju — oprostite ta izraz — dosegel ta rekord, niti tisti slavni stradalci Suzzi ni mogel toliko stradati kakor naš železničar, je začel pešati. Pri železniški upravi so mu rekli: Hrano dobite pri vojaštvu! Pri vojaštvu so mu pa zopet rekli: Kaj ti bomo dali, ko sami nimamo. In tako se je dostikrat zgodilo, da je železničar z lačnim želodcem odhajal z doma in z lačnim prihajal domov. Aprovizacije so bile pomanjkljive in niso mogle veliko dati, ker ni bilo živeža na razpolago. Le s prav težkim trudom in za bajno visoke cene se je moglo dobiti tu pa tam kaj malega živeža.

Ti železničarji so imeli pa v stari domovini nekaka pravila, glasom katerih je bila njim zanjena sedanost in bodočnost, preskrba za starost, onemoglost in za slučaj nezgod. Ta pravila, imenovana službena pragmatika, so takorekoč izražala vse, kar mora ta uslužbenec izvršiti na železnici; označevala so pa tudi natančno vse njegove pravice, z velikim veseljem so se železničarji priklonili tisti ideji, ki nas je gnala že toliko let za združenjem vsega slovenskega naroda v skupni domovini, kjer ne bo več prostora za tujca, ki nas je dosedaj tlačil. Mnogo je pripomoglo, če se je reklo: Saj bo boljše, če malo potegnemo, pa bo šlo. Posrečilo se nam je, da se je pri nas vse še precej dobro izvršilo. Ali sedaj nastane vprašanje: Kaj je v naši novi domovini? Železničarji, ki so dobili po razsulu avstro-nemške fronte toliko pohval, da bi človek o njih lahko napisal debelo knjigo, povprašujejo sedaj: Kje je kaka odškodnina za naše trpljenje, kje je naša obleka, ki smo jo raztrgali in obrabili v naši naporni službi tekom dolge vojne, kje je naša hrana in družba? Ali hočemo v novi domovini prav tako stradati, kakor smo morali stradati v stari domovini.

Kakor hitro se je fronta zrušila, so se vsi razni prekupci in navijalci cen poskrili v brloga iz strahu, da bi jih ljudstvo ne linčalo, ker so doma odirali družine tistih vojakov, ki so dali na fronto življenje za domovino. Ali kakor hitro so opazili ti najhujši škodljivci naše domovine, da je zopet mir in red, da vlada nima posebne volje, prijeti jih za ušesa, so prilezli iz svojih brlogov in so začeli postajati od dne do dne še predrznejši (Tako je!). Naša vlada je dva dni pred sestankom Narodnega predstavništva izdala odredbo glede proste trgovine; ni mogla počakati, da bi Narodno predstavništvo rešilo to stvar, kar bi morala storiti, ker se tiče ta zadeva celega naroda. Bila je popustljiva napram onim navijalcem

cen, ki so vedno dražili vse življenske potrebščine in napravili življenje neznošno nam revnim ljudem, v prvi vrsti železničarjem in drugim delavcem. In kaj je naravna posledica tega? Če jaz prodam svojo delavno moč, pa za svoje delo ne dobim toliko plačila, da bi si mogel kupiti kruha, potem je bolje, da držim roke križem, kajti čemu naj delam, če ne zaslužim toliko, da bi mogel živeti. Naša vlada je prišla na tisto opolzko pot, ki vodi v propad. Vlada je bila popustljiva napram bogatim. Sedaj pa bo prisiljena, poseči globoko v žep in dati svojim uradnikom in delavcem zvišane plače, da si bodo mogli kupiti vsaj nekaj živeža po teh zvišanih cenah, ako bo hotela, da ne bodo obupali.

Gospodje so tukaj povedali, kako bi se marsikaj preuredilo. Spoštovani tovariš gospod dr. Pestotnik je označil tudi nekoliko, kako bi se dalo popraviti to nelepo življenje železničarjev in kako bi se dal narediti nekak red na železnicah. Na moje tozadevno vprašanje pa mi je gospod železniški minister odgovoril: »Težko je, ko imam v Banovini 70% Madžarov, a ne vem, kako naj jih nadomestim.« Ne vem, ali je gospodu železniškemu ministru znano ali ne, najbrž ne, ker drugače bi moral kaj energičnega ukreniti. Vem, da imajo v Zagrebu še danes pogodbo z ogrsko vlado, da vsi nameščenci, ki so bili prej pod ogrsko kromo, ne morejo biti niti disciplinirani v Zagrebu, ampak se jih mora disciplinirati v Budimpešti. To ima vsak uslužbenec črno na belem v žepu. Ali se torej čudite, da na najvišjih mestih sedijo Madžaroni in pravijo: »Vi nimate pravice, nas soditi, naše sodbe morate poslati v Budimpešto. Kdo je to pogodbo naredil in podpisal? Poverjenik za promet v Zagrebu. Če je to znano gospodu železniškemu ministru, ne vem, ampak faktum je, da je pogodba tu, in imamo tudi uslužbenca, ki to lahko dokažejo. Torej na podlagi te pogodbe so postali Madžari tako proketo pogumni, da pravijo, da nima nihče nič komandirati kakor oni sami (Poslanec dr. Čorovič: »Nije tako!«) Je tako, gospodje, saj imamo tu Zagrebčane, ki to prav lahko potrdijo.

Železniške uprave so že s 1. januarjem 1918 priznale svojim uslužbencem, da se vojna leta vstevajo poldrugkratno v pokojnino in v napredovanje. Dosedaj se je to izvedlo samo pri južni železnici, in sicer s 1. januarjem 1919, medtem ko morajo jugoslovanski državni železničarji še vedno čakati, kdaj jim bo dal železniški minister te po prejšnjih upravah zanjene pravice, ki jim jih mora tudi dati, kajti pridobljenih pravic se ne sme kratiti in odjemati. Sedaj imate na pr. v Ljubljani državne železničarje in železničarje južne železnice. Eni (južni železničarji) imajo take prejemke, državni druge, in sicer manjše, in to vendar ne zato, ker so železničarji svobodne Jugoslavijske!!! Ali gospod železniški minister je naredil še nekaj hujšega! Oprostite gospodje, da to pojasnim. Povem vam, da sem sam preiskal celo zadevo in prišel do zaključka, da je resnična. Gospod železniški minister je rekel: »Draginja je tu!« To je tudi res, in ravno zaradi tega je njegovo ravnanje tembolj čudno. Gospod minister je namreč odredil, da mora železničar, če se hoče peljati neslužbeno kam, da si nakupi cenejše blago, plačati polno vožnjo. Gospod železniški minister je torej odvzel železničarjem prosto vožnjo, ki so jo imeli dosedaj! Železničarji imajo po tem novem ukazu prosto vožnjo samo za službene namene, ne pa tudi za svoja zasebna potovanja in ona svojih družin. Gospodje, lahko si predstavljate, kako težko je zadel ta odredba železničarje, ki so na ta način prišli ob svoje dolgoletne pravice, ter se jim je odvzela vsaka možnost, nabaviti si razne potrebščine po nižjih cenah. Ta odredba pač ni

bila v korist, ampak v veliko škodo našega prometa.

Dočim je vlada napram raznim verižnikom in špekulantom skrajno popustljiva in koncilijantna, postopa napram železničarjem z vso krutostjo. Tako imamo n. pr. militarizacijo na železnicah. Vidite, gospodje, to je zopet velik vzrok, zakaj na železnicah ne gre tako, kakor bi moralo iti. Če komandira na železnicah kak oficir ali kak narednik, potem ni čudno, če zastaja ves obrat. Vzemimo en primer. Mi imamo n. pr. stroje raznovrstnih serij. Serja pomeni, koliko ta ali oni stroj lahko vleče. Temu stroju se ne sme dati več nego je predpisana maksimalna teža. Tako se je pa zgodilo, da so obesili stroju, ki nosi 300 ton, 600 do 700 ton. Naravno je, da ta stroj, kurjen že s slabim premogom, ne more prevoziti svoje ture, ima zamudo, ter se mora ustaviti, da se mu odvzame preveliko breme. Ali zopet gorje tistemu strojevodji, ki je vodil vlak in ni mogel prevoziti tega, kar so mu preveč naložili. Gospod postajenačelnik — gospodu železniškemu ministru to najbrže ni znano — postaje Indija je n. pr. postavil na stroj vojaka ter mu je rekel: **Ako strojevodja ne bo speljal naloženega tovora in bo obstal, ga ubij.** (Medklici). Prosim vas, gospodje, sedaj ko naj živimo v svobodni državi, se postavi strojevodji na stroj vojak-krvnik, ki naj ga ubije! Vprašam vas, ali naj dotični strojevodja nadzoruje progo ali naj gleda na to, kdaj ga bo njegov stražnik ubil? Da ne boste rekli, da morda pretiravam in da govorim tjavendan, vam povem ime dotičnega strojevodje, ki se mu je to pripetilo. Dotični strojevodja se zove Mayer in je tu v zbornici na galeriji navzoč. Dalje imamo slučaj strojevodje Farkaša. Strojvodja Farkaš, ki je tu v Zemunu, in se gospodje lahko prepričajo o istinitosti mojih navedb, je dobil mal stroj, kateremu so obesili preveč teže. Premog je slab, stroji so slabi in pokvarjeni ter se ne dajo popraviti. Ti stroji, oprostite gospodje, da povem po pravici, so pokvarjeni v prvi vrsti zaradi tega, ker postavljajo za strojevodje nestrokovnjake, brez prave tehnične izobrazbe. Ker torej ta strojevodja ni mogel prevelike bremena izpeljati, sta ga dva vojaka potegnila s stroja, da položila na klop, ter mu jih našteja 25. (Poslanec Kristan: »Škandal!«)

Isto se je zgodilo strojevodji v Lekeniku. Strojvodja Pintar v Lekeniku je na postaji rabil eno uro in pol, da je pripravil stroj. Gospoda mojca, kdor pozna stroje, ta si lahko predstavlja, da je to delo nemogoče v krajšem času izvršiti. Če pogledate danes železniški stroj, dokler še ni zakurjen, je videti še dosti dober in nepokvarjen. Ko ga zakurite, pa uhaja para na vseh koncih in krajih, ker ni gumija, da bi zadelali vse luknjice, skozi katere uhaja para in se mora fretariti z raznimi vojnimi izdelki. Torej ta strojevodja je moral počakati v Lekeniku eno uro in pol, da je dobil potrebno paro. Ko se je tako trudil, da spravi stroj v red, pristopita naenkrat k njemu dva vojaka, ga potegneta s stroja, položita na klop ter mu jih naštejeta zopet 25!! (Klici: »Sramota, škandal!«) Ako se tako kurirajo lačni želodci naših železničarjev, potem, gospodje, stojimo pod katastrofo, ki mora nastati na vseh železnicah. Kajti pri teh razmerah mora izgubiti železničar vsako veselje do dela. Dajte mu kruha ter lepše ravnanje z njim, pa boste videli, s kakim veseljem bo opravljal svojo težavno službo. Napravite pravsem red v raznih direkcijah, ker je tam reda najbolj treba. (Medklici.) Gospodje, če pogledate v razne direkcije, boste videli, da sedijo notri še vedno ljudje, ki ne spadajo tja in bi jih bilo treba že davno spraviti čez meje. Bi socialni demokratje nimamo to nalogo, da bi preganjali delavce in uslužbenca ter nam tega tudi nihče ne more predbacivati. Opozoriti pa moram merodajne go-

spode na obstoječe nevednosti, ki so največ krive, da železnice danes ne funkcionirajo tako, kakor bi morale. (Medklici in ugovori). Gospodje, jaz sem vam dokazal, da imajo ti uslužbenci pogodbo z budimpeštansko vlado. Kdo jo je naredil? Vi sami!

Militarizacija na železnicah je čisto nepotrebna. Vlada pravi, da se morajo železnice za sluca, vojne militarizirati že po zakonu samem. Ali prosim vas gospodje, sedaj vendar ni več vojne. (Klici: »Se je vojna!«). Jaz mislim, da je vojna že končala. Ali jo mar hočete imeti še par let?! Gospodje, železniški uslužbenec naj ne bo podrejen vojaški komandi, ampak vojak naj se prideli železničarju za asistenco, če jo potrebuje. (Burni klici in ugovori). Prosim vas gospodje, pustite me vsaj mirno govoriti.

Gospod železniški minister je podal tukaj neke statistične podatke. Toda ta statistika ne odgovarja točno temu, kar je faktično res. Gospod minister je rekel, da je še 70% Madžarov, ki jih imamo izmenjati. Jaz sem se mučil včeraj in predvčerajšnjim, da sem zbral nekaj tozadevnega materiala ter sem izpraševal ljudi, ki poznajo razmere, in ti so mi povedali, da je med uradništvom in poduradništvom približno kakih 50% tujih uslužbencev in od teh 50% se jih je takoj priglasilo 15%, ki so izjavili, da hočejo ostati v novi domovini, ker znajo hrvatsko in imajo svoje otroke v hrvaških šolah.

Torej bi bilo pravzaprav le 35% tujega uradništva in poduradništva med našimi železničarji. — Kar se pa tiče delavstva, ni več, nego k večjemu 10% tujih delavcev, ki bi se lahko zamenjali. Mi imamo v raznih koncentracijskih taboriščih železničarje z družinami, ki čakajo na nastop službe. (Tako je!) Pokličite te, pa pridejo radi dela. Oni čakajo. Imate tukaj že predlog, kako bi oni radi delali tudi na tej progi, pošteno, kakor so delali na naših progah.

Če se ozremo na naš strojni in vozni park, vidimo, da bi se dal še precej hitro popraviti. To da treba je sistematičnega dela; potrebno je, da se ti stroji, ki se dajo lahko popraviti, spravijo kar najhitreje v velike delavnice, kjer se bodo mogli v najkrajšem času popraviti, da bodo sposobni za promet. Oni del strojev, ki je nesposoben za službo in se ne da več popraviti, naj se razdene, da se dobi material za druge stroje. Mi smo namreč na železnici tudi z materialom precej pri kraju. Če hočemo n. pr. popraviti en stroj, moramo razdehati enega do tri tenderje, da dobimo toliko materiala na razpolago, da moremo popraviti ostale stroje. Stari stroji, ki so že zarjaveli in ne bodo nikdar več porabni, naj se razdenejo in jim odvzamejo rabljivi predmeti; s temi naj se pa popravijo drugi stroji.

Gospod minister je v našo zadovoljnost povedal, kako kategorično je nastopil proti ljudem, ki so delali sabotažo; mislim, da je bilo to v Bosanskem Brodu, kjer da je bilo baje vse pijano. Gospod minister je dotične železničarje kratkoma odslovil. To je vsega priznanja vredno in mi — povemo odkrito — ne bomo delali gospodu ministru nikdar najmanjše preglavice, kadar bo kaznoval tistega, ki res to zasluži, ki hodi pijan v službo, ali pa misli, da je pri železnici le za to, da nagaja.

Toda, gospod minister, kako sto na eni strani upravičeno strogi proti onim, ki delo ovirajo, ki samo nagajajo, ki so — kakor jih imenujete, gospod minister — malomarneži, tako bodite naklonjeni proti tistim, ki upravljajo svojo težko službo z navdušenjem in veseljem!

Preračunite nekoliko, koliko mora človek zaslužiti, da lahko izhaja s svojo družino ob tej dragini. Hrvaški železničarji so Vam, gospod minister, to zelo jasno povedali, v svoji spomenici. Ne vem, če ste že pregledali njihovo spomenico tako daleč, da bi brali, koliko so stale neobhodno potrebne življenske potrebščine pred tremi meseci — danes so že vse veliko dražje — namreč vse one življenske potrebščine, ki jih rabi uslužbenec vsak dan. Tam je izračunano, da je za življenje posameznega železničarja nujno potrebno najmanj 600 K mesečne plače. Če železničar nima pr. like, zaslužiti s svojim delom 600 K na mesec, ne more izhajati; manjka mu obleke in hrane — in v lačnem človeku, gospodje, ne boste našli dobreza delavca, ampak samo večnega nezadovoljneža, ki bo slabo opravljal svojo službo, kar pa vendar ni v interesu cele države in nas vseh.

Kaj boste rekli gospodje, če povem, da imajo na progi Pragersko-Sredšče železničarji, ki vrše vrhovno službo, 2 K 40 vln. dnevno plače? Prosim, gospodje, 2 K 40 vln. dnevno plače ob času,

ko stane četrt litra vina 3 K 50 vln.! Ali more tak delavec vršiti z zadovoljnostjo svojo službo? To so škandalozne razmere! Zakaj se jim ne napravi konec?!

Kadar prihajamo s takimi pritožbami, se nam navajajo kot protiutež plače, ki jih imajo posamezni kvalificirani delavci v delavnicah, ki seveda več zaslužijo. Gospodje, povejte pa tudi pri tej priliki, koliko zaslužijo nižje vrste delavstva, ki morajo vendar prav tako živeti! Ti ljudje so največji reveži in nimajo dostikrat doma niti toliko obleke, da bi poslali otroke v šolo! Njih otroci so bos; v februarju t. l. sem jih videl iti bosi v šolo! Prosim Vas, s kakim veseljem naj vrši železničar službo, ki mu ne nese niti toliko, kolikor potrebuje nujno za prehrano in obleko? Obleka stane dandanes — in to obleka najslabše vrste! — 700 do 800 kron, za ženo seveda precej več. Ljudje si v petih letih vojne niso mogli kupiti nobene nove obleke. Sedaj je vojna minula, a revni sloji ne morejo prav tako kupiti ničesar, ker nimajo sredstev. (Tako je!)

Železničarji iz Zagreba so n. pr. svoj nevzdržljivi gmotni položaj gospodu ministru čisto natanko pojasnili v posebni spomenici; samemu gospodu ministru je vloga ugajala, ko jo je pregledal, ker so bile tako jasno obrazložene in motivirane vse zahteve železničarjev. Toda gospod minister je rekel: Mi imamo toliko in toliko deficita na Hrvaškem, toliko in toliko deficita v Slavoniji, toliko deficita v Sloveniji itd., kako bomo zmagali nove stroške! Gospod minister! Tu morate upoštevati tudi sledeče: Mi smo imeli poprej v Srbiji približno 510 km proge. Sedaj imate 3000 km proge. Na to lahko napravimo znaten kredit, da pomagamo železničarjem in obvarujemo državo nevarnosti. Z bajonetj ne bomo kurirali železnic, kadar krulj. (Veselo.) Je vse zastoj! Mi moramo poskusiti, da železničarja, ki trpi pomanjkanje vseh življenskih potrebščin, zadovoljimo. Nikakor ne mislim, da se morajo zadovoljiti morebiti kake pretirane zahteve, ki bi omogočale luksuriorno življenje. Toda, gospodje, če bi Vi videli prizore v stanovanjih teh revnih železničarjev, kakor sem jih videl jaz, ko je n. pr. pri obedu oče rezal kruh, pa je hotel košček kruha vzeti s seboj, ker je moral za 12 ur do 14, tudi 16 ur odpotovati ne da bi dobil kaj živeža na prog! — pa so otroci rekli s solzami v očeh: »Za Boga, oče, ali boš nesel ves kruh s seboj?« Tu moramo mimogrede povedati, da se dobi pri nas kruh samo na krušne nakaznice, in to samo v kraju, kjer železničar stanuje, ne pa tudi na prog, dočim je pri Vas mogoče kupiti kruh povsod.

Vidite gospodje, take razmere vladajo med železničarji. Jasno je, da boljši, bogatejši sloji tega ne razumejo, ker ne pridejo z revnejšimi sloji v dotiko in vidijo le sami sebe. Upam pa, če bo gospod minister prišel v ministrski svet in r. kl.: »Jaz rabim n. pr. 150 milijonov dinarjev, da se izboljša položaj železniškega obojja«, da ne bo naletel na odpor, ker upam, da gospodje, ki ste sedaj v vladi, boste pač razumeli, kaj je železniško obojje in kaj je treba storiti, da se mu nekoliko pomaga.

Mislim, da ni treba, da se spuščam v podrobnosti, ki jih obsega ta spomenica. Gospod minister bo tako prijazen, da bo spomenico predložil v ministrskem svetu in se dogovoril s tovariši o vseh željah, ki so notri izražene. Ali prosil bi: Dajte hitro izstradanemu delavstvu to, kar je treba, da ne nastane katastrofa, ne morebiti iz hudobije, tudi ne od strani madžarov, ampak od strani izstranih in izmučenih železničarjev, ki so po mojem mnenju boljši Jugoslovani nego marsikdo ki ima Jugoslavijo vedno na jeziku, v resnici je pa le egoist, ki izkorišča revno ljudstvo in onemogoča, da bi prišlo do reda v državi, ki je šele nastala. Dobro razumem, da je nemogoče, da bi v državi, ki se je šele takorekoč rodila, že funkcioniralo vse tako, kakor v normalnih razmerah. Ali tam, kjer se absolutno mora nekaj storiti, bi prosil gospoda ministra, da se to stori z vso hitrostjo.

Kaj zahtevajo slovenski železničarji? Malenkost — čeprav seveda bo skupna svota velika, a na posameznika pride zelo malo. Mi smo rekli tako-le: Bržkone v Belgradu se ne bodo imeli take pragmatike, ker poznamo razmere, ki so vladale pred vojno na železnicah v Srbiji in kako je vojna vse uničila tamkaj. Mi imamo pa moderno pragmatiko na razpolago, in zato smo sestavili takoj nekaj kot podlago za bodočo pragmatiko. Ne bom Vas mučil, dragi gospodje; hočem le iz predložene spomenice povzeti eno točko, ki se mora železničarjem izpolniti. To je točka 8. Gospod minister! Ako nimate vloge železničarjev baš pri rokan,

bom tako prost, da jo Vam bom dal tukaj na razpolago. (Govornik izroči prometnemu ministru Vučeviću en izvod vlozene spomenice). Ta točka zahteva: »Uprava ima najdalje s 1. aprilom« — to danes seve nebo več mogoče — »izplačati vsakemu uslužbencu, delavcu in delavki enkratni nabavni znesek brez razlike kategorije, in sicer 1000 dinarjev«. Gospoda moja, železničarji so zahtevali to v dinarjih radi tega, ker je nemogoče hoditi okoli z našo krono. Če pride človek s krono k kmetu in hoče kaj kupiti, ne dobi ničesar. Če bi bila krona srebrna, bi se še kaj dobilo, za papirnato krono pa nihče ne mara. Kmet stoji na stališču: Ali proti zameni v blagu — ali za srebro! Dinar pa ima vendar še precejšnjo veljavo danes, veliko večjo nego krona, kar vidimo zlasti v Beogradu. To bi veljalo za samce in oženjene brez otrok. Za oženjene in vdove z otroci bi se morale plačati 2500 dinarjev. Gospoda moja, to je enkratni nabavni znesek, s tem bi si nabavile železničarske rodbine sedaj, ko imamo svobodno trgovino, saj toliko življenskih potrebščin, da bi bile brez skrbi, da bodo imele preko najhujšega časa nekaj živila doma in da ne bo treba vedno drezati tukaj pri ministristvu.

Dokler se želje, izražene v tej spomenici, popolnoma ne izvedejo, bi se plačevalo vsak mesec 300 dinarjev kot nekaj pripomoček. Zakaj? Če kupi železničar dandanes eno obleko zase in za ženo, porabi že več nego 1000 dinarjev, ker so cene za obliko in obutev tako grozno pretirane. Za nakup živila mu od teh 1000 dinarjev ne ostane ničesar. Zato bi moral uslužbenec s tem denarjem kupiti živila (slanino, moko itd.), z ostalim bi si pa kupil vsak mesec še kaj obleke, in obutve, da ne bo hodil bos in nag.

Vojna leta naj se vštejejo uslužbencem pri državni železnici prav tako, kakor jih všteva južna železnica svojim uslužbencem. Mi vendar ne moremo trpeti, da bodo državni železničarji, ki služijo morebiti na isti postaji skupno s tovariši južne železnice, na slabšem nego železničarji privatne družbe. Že naša čast zahteva, da ne plačuje naša država uslužbencev slabše, nego privatno podjetje.

Izpregovorim naj še pri tej priliki par besede o naših ubogih upokojenih! To so reveži, ki so služili skozi celo vojsko, a so bili začetkom leta 1919. upokojeni z majhno pokojnino. Gospodje, če bi Vi vedeli, kakšno pomanjkanje vlada v njihovih družinah — jaz sem to opazoval na lastne oči — bi gotovo storili vse, da se odpomore tej bedi in revščini. Tem bi se dal enkratni nabavni znesek 500 dinarjev. To vendar ni veliko, ker upokojeni uslužbenci drugod ne pridejo nikjer v poštev.

Navajam to, ker vem, da vse to je potrebno za red in mir na železnicah. Od tega je odvisno vse, nadaljno, gospodje!

Da hočejo n. pr. železničarji praznovati 1. majnik, to, ne bo stalo državo ničesar. Osební promet se bo vzdrževal tudi ta dan z vso točnostjo; blagovni promet se pa ob sedanjih razmerah lahko ustavi za en dan brez najmanjše škode in brez vsakih stroškov za državo. Če temu ugodite, bo pomagala ta ugoditev redu in miru.

To bi bile točke, gospod minister, glede katerih Vas prosim, da odgovorite nanje po možnosti še danes, da ob povratku v domovino lahko odposlanci, ki so sedaj tu, potolažijo naše železničarje. Prišli so in rekli: »Storimo zadnji korak«. Prišli so in moja dolžnost je bila, da sem jih predstavil gosp. ministru, ker vem, da je strokovnjak, ki ve, kaj je železničar; prepričan sem, da bo storil vse, kar je mogoče, da ne pride do kakega čisto nepotrebne gibanja, ki bi bilo škodljivo državi in zasebnikom.

Gospodje, danes se ne da dobro železniško obojje tako lahko nadomestiti. Da je ta trditve resnična, je razvidno že iz tega, kar je povedal včeraj v svojem govoru g. minister: 70% obojja bi bilo treba izmeniti, pa ga ne moremo, ker ni nadomestila. Gre torej pri tem vprašanju za najboljšo delavne moči, ki jih bo Jugoslavija potrebovala, kakor lačni kos kruha, posebno z ozirom na to, da je pri nas industrija že zelo razvita in se bo razvila še bolj. Ne povzročajmo, da bi ti ljudje zapuščali železniško službo in se udinjali pri kakem privatnem podjetju, ki jim ponuja že danes večjo plačo. Naši železničarji bodo radi ostali pri železnici, kjer so preživeli mnogi polovico svojega življenja. Dajte jim še Vi tisto veselje, da bodo šli še z večjim navdušenjem na delo za blagostanje države! Prožite jim svojo desnico, podpirajte jih v kritičnem položaju, v katerem se nahajajo danes.

Tudi železničarji iz Srbije so predložili spomenico. Mislim, da o tej zadevi ni treba veliko go-

voriti. Oni zahtevajo povišanje draginjske doklade menda od 6 dinarjev na 9 in pol dinarja dnevno. Če morebiti gospod minister spomenice nima pri rokah, mu je tu en izvod na razpolago. (Govornik izročil ministru Vuloviču en izvod spomenice srbskih železničarjev.)

Sedaj, gospoda moja, pa dovolite, da se povrnem k izvajanjem spoštovanega gospoda tovariša dr. Pestotnika. G. dr. Pestotnik je zadnje čase opravljal službo poverjenika za promet. Mi smo ž njim prav dobro izhajali in smo ga prav tako vrlo podpirali kakor on nas. Toda njegovo mnenje je po mojem prepričanju napačno, ako trdi, da ni treba dati začasnih nabavnih zneskov in da naj se to odpravi. (Poslanec dr. Pestotnik in več drugih poslancev: »Saj tega nikdo ni rekel: Vi ste napačno razumeli!«) Oprostite, če sem napačno razumel; če g. dr. Pestotnik tega ni rekel, nimam o tej zadevi ničesar pripomniti. — Nabavni znesek je baš sedaj potreben, da se bo moglo kaj kupiti. Ali se bo mar moglo kaj kupiti meseca maja ali junija, ko ne bo nikjer ničesar dobiti? Takrat bo izključeno, da bi si mogel železničar kupiti kaj živila.

S tem sem v kratkem razložil našo spomenico in pridem k nastopni točki: K postopanju vojaških oblasti na železnicah. Gospodje, tu naj povem nekaj, kar sem pred nekaj tedni sam doživel, ko sem bil bolan in je malo manjkalo, da me niso položili v grob. Imel sem dopust radi boleznii, kar ve gospod podpredsednik dr. Jankovič, ki predseduje danci seji in ki me je sam zdravil. Prišel sem v Zagreb. Pri izhodu, kjer so se ljudje drenjali, sta stala dva vojaka. Jaz sem stal med zadnjimi. Kar naenkrat se obrne vojak, ma zgrabi za prsi in vune v stran: »Tu nema izlaza«. Pa sem vendar videl nad vrati napis: »Izlaz«. Čakal sem, da je zadnji odšel, češ, sedaj me bodo vendar pustili. Ko sem hotel iti vun, zakriči vojak nad mano: »Odlazite hitro! Što stojite tukaj na stanici!« Zgrabil me je za prsi in vrgel v kot.

Naj se vendar tem sirovinam pove, da smo civilni ljudje in da se ne postopa tako proti potujočemu občinstvu kar z obrnjeno puško, kopitom ali bajonetom! Ja — za vruga — saj ne manjka drugega, nego da se še reče: Roke kvišku, bom preiskal žep! Medklíč: »To nije istina!« To je istina! Oprostite, gospod tovariš. Vi me niste razumeli. Jaz sem rekel, da ne manjka drugega, nego da vojak še zaukaže, da dvignemo roke — nisem pa rekel, da se je to res zgodilo.

Videl sem v Zagrebu — tovariši Kristan, Čobal in drugi so priča — da je vojak, ko je ljudstvo sililo iz čakalnice, prijel ženo za prsi in ji pljunil v obraz. (Ogorčeni medklíči). To se pač lahko odpravi, da vojaštvo ne bo po nepotrebnem ljudi trpinčilo in mučilo. Tako postopanje je pač nekvalificirano. Resničnost mojih besed lahko potrdijo vsi gospodje, ki so bili navzoči. (Klič: »Res je bilo tako!«)

Naj povem še drug slučaj, ker ne vem, gospod minister, ali je Vam znan ali ne. Na progi Zagreb-Belovar se je približno pred 6 tedni pripetil nastopni slučaj: Na sredl proge se je moral vlak ustaviti; pred stroj so postavili strojno puško in gospod činovnik (oficir) je odšel obiskat svojo ljubico. Vlak je čakal na mestu dve uri, dokler ni prišel gospod oficir nazaj. Tedaj so zopet vzeli strojno puško izpred stroja, jo dali v službeni voz in se odpeljali naprej. Gospodu ministru to gotovo ni znano. Naj da ta slučaj preiskati! Če si soldateska lahko dovolí kaj takega, se nikari ne čudimo, da pri železnici nimamo redu. (Poslanec Gjuro Djamonja oporeka in dela medklíč. Podpredsednik dr. Jankovič zvoní in reče: »Prosim, da gospodje ne motijo govornika!«) Jaz imam prav tako pravico povedati pritožbe kakor Vi! Jaz sem enakopraven kakor Vi in ne pustim, da bi se vmešavali v moj govor. Jaz sem rekel, naj gospod minister ta slučaj preišče, moja dolžnost je bila, da to povem gospodu ministru, kar je potrebno, da se stvar preišče. (Ponovni medklíč in rastoč nemir. Podpredsednik dr. Jankovič zvoní: »Prosim posluš! Prosim, da bi gospodje umolknili, da bo mogel gospod govornik nadaljevati.«)

Jaz sem navedel vzroke, v kolikor so mi razmere na železnicah znane, zakaj železnice ne funkcionirajo tako, kakor bi morale. Dodati pa moram še to, da je strojevni park in vozovni park popolnoma uničen. Zato je seveda težko, urediti razmere na železnicah tako, kakor želimo. A eno je gotovo: V naših rudnikih, ne le v Sloveniji, ampak tudi v Srbiji, je treba samo nekoliko več osebja nastaviti in urediti preskrbo delavstva z živežem, pa se bo produciralo toliko premoga in rude, da bode pokrita potreba naših železnic in bomo blago še lahko izvažali.

S tem sem prišel k novi točki, ki jo moram tudi kratko omeniti. Če se je že uvedla svobodna trgovina, naj se poskrbi tudi za to, da se bo dobilo izvozno dovoljenje za ono blago, ki ga doma ne potrebujemo. Mi imamo celo vrsto industrije, ki je takorekoč v povojih. To industrijo lahko obdržimo, če hočemo pametno ravnati; na eni strani oddajamo naše produkte, ki jih sami ne potrebujemo ali pa jih imamo v izobilju, v druge države, zato pa dobivamo v zameno produkte, ki jih nujno rabimo, kakor n. pr. olje, boljše vrste premoga i. dr. Mi imamo n. pr. več takih podjetij, ki prosijo, da bi smela izvažati produkte, ki se ne morejo porabiti v lastni domovini. Mislite, da dobijo izvoznice? Izključeno! Kar pride v Belgrad, je pokopano. Noben človek ne upa več, da pride iz Belgrada kaka rešitev. To navajam zaradi tega, da pokažem na vire dohodkov za železnice, ki so nujno potrebni, če hočemo dati delavstvu in uslužbencem višje dohodke ter s tem vzdržati red in mir.

Mi vidimo vse težkoče, ki ovirajo, da naš promet ne more priti v normalen tir. A vse se da izboljšati, če pokaže vlada dobro voljo in da železničarjem potrebno podporo, da se zamorejo oskrbeti z živili in hrano; na drugi strani naj se pa odprejo meje in naj se zamenjava blago, ki ga imamo odveč, za tako blago, ki ga nam manjka. Tako n. pr. imamo pri nas tovarne za strojila (Gerbstoffe: ne vem, kako jih imenujete Hrvatje in Srbi), ki prosijo za izvozno dovoljenje, a ga ne dobijo. Sicer se bo pa s tem vprašanjem pečala posebna interpelacija. To bi se lahko napravilo, ne da bi se domovini škodovalo; obratno, mi bi imeli od tega samo dobiček, ker bi dotična podjetja florirala in bi lahko plačevala več davkov. In zopet bi tudi železnica imela več dohodkov itd.

Gospoda moja! Oprostite, da sem Vas nadlegoval toliko časa. Mislil sem, da je bilo nujno potrebno, spraviti te stvari na razgovor. Še enkrat prosim g. železniškega ministra, naj natančno preštudira one spomenice, naj vpoštevata tam stavljene predloge in naj nujno nekaj ukrene, da ne pride na železnici do katastrofe. Mi, ki organiziramo ljudstvo, bomo s svojo disciplino podpirali g. ministra pri tem poslu. Ali eno jamstvo moramo imeti: da bo namreč železničar vsaj toliko zaslužil, kolikor rabi na skromno življenje brez vsakega prepotrebne luksusa. Tukaj je 10 delegatov iz cele Jugoslavije: iz Slovenije, Hrvaške in Slavonije, Bosne in Hercegovine, in tudi iz Srbije eden. Vsi so predložili svoje prošnje. Upam, da bo gospod minister takoj ugodil vsaj onim točkam, ki sem jih posebe označil, za drugo bodo počakali, kolikor bo mogoče. Prosim pa gospoda ministra, naj nastavi v železniški službi strokovnjake, da bo vsak mož na svojem mestu, pa bo železnica veliko več producirala, bo veliko bolj aktivna in prišel bo čas, ko bomo lahko rekli: naše železnice so izborne, pri nas vozi železnica točno, pri naših železnicah je vse v redu! (Ploskanje).

Da se to zgodi, je odvisno od Vas, gospod minister. Mi bomo pa skrbeli za to, da bodo železničarji vršili svojo težko službo z zavestjo velike odgovornosti, ki jo njih delo zahteva in red bo zopet tak, kot bi ga vsi radi in ga težko pričakujemo. (Živahno odobravanje in ploskanje. Govorniku čestitajo.)

Železničarska konferenca v Ljubljani.

Kakor smo že zadnjič poročali, se je v Ljubljani vršila železničarska konferenca dne 23. in 24. marca. Ker smo resolucijo že objavili, podajemo tu samo poročilo o razpravah.

Navzočih je bilo 76 delegatov in 235 gostov. — Predsednik sodrug Zorja je s pozdravnim nagovorom otvoril konferenco ter posebej pozdravil navzočega zastopnika izvrševalnega odbora stranke in obrtnega nadzornika sodr. Štebija.

Konferenca je pozdravila konferenco kovinarjev, ki se je obenem vršila v isto svrhu kot naša.

Sodrug Bornemisa (od hrv. Saveza) izraža veselje, da smo se sestali na tako izredno važno posvetovanje. Izrekli bomo protest proti nasilnemu postopanju z železničarji v Jugoslaviji. Zlasti pa protestiramo proti brutalnemu postopanju z železničarji na Hrvaškem, kjer se jih podreja vojnemu sodišču. Nato najsrčneje pozdravlja konferenco in slovensko delavstvo ter mu želi najlepši uspeh.

Sodrug dr. Korun najiskrenejše pozdravlja konferenco ter ji želi najlepši uspeh. Stranka z zanimanjem sledi gibanju železničarjev in strokovnih organizacij sploh. Kakor je bilo, ne bo več

dolgo časa. Plamen, ki je izbruhnil v Rusiji, je prešel v Nemčijo in pred par dnevi na Ogrsko. S trepetom in upanjem obenem pričakujemo, kdaj se pojavi tudi pri nas. Brez organizacije in reda pa je uspeh izgubljen. Polagam Vam torej na srce, da se tesno združite v skupnem boju za dobrobit delavstva. (Burno odobravanje.)

Sodrug inž. Štebi pozdravlja konferenco kot izraz zavezanega delavskega gibanja. Z razpadom Avstrije ni ponehal boj, marveč je zavzel le še ostrejšje oblike in je postal še ljutejši kot je bil poprej. Vidimo, da je to gospodarski boj, boj proti imperializmu in kapitalizmu. Na eni strani stoji desetorica, ki hoče odločati o usodi narodov, na drugi strani pa vse mase delavstva. Na eni strani gleda mirovna konferenca, da spravi na varno svojo umazano robo, na drugi strani pa ječ ljudstva, ki hočejo resnično svobodo. Biti moramo pripravljeni na najskrajnejši boj. Že danes kliče delavstvo onim, ki postopajo brez dela: »imate roke, hajdi v delavnice, na polja in delajte, kakor delamo mi!«

Sodrug Kopač poudarja k prvi točki dnevnega reda, da se je že na delegacijskem zborovanju meseca decembra načelno sklenila združitev vseh pokrajinskih organizacij v eno trdno centralno organizacijo. Večina razume, da je moč le v tesni združitvi vseh železničarjev. Le nekaj jih je še ostalo zunaj. Omenja, da smo v svrhu združitve vseh železničarjev ponudili bratsko roko tudi onim, ki so še v narodnjaškem taboru. Ker pa njih kolovodje tega niso hoteli, ni prišlo do združitve vseh železničarjev. Protij volji svojih vodij pa že prihajajo železničarji v našo organizacijo, ker vidijo le v skupnosti svojo korist. Naša organizacija se je močno ojačila. Da bo pa mogla tudi nastopati proti stari zanikrnosti v novi državi, pa je potrebna združitev vseh železničarjev cele Jugoslavije. Razmere pa so v novi državi hujše kot so bile poprej v stari Avstriji. Brutalno nasilje, batine in militariziranje so na dnevnem redu. V očigled takim razmeram se ni čuditi izbruhu nevolje delavstva. Boj pa mora biti organiziran. V vsakem oziru mora biti skupen nastop, ako hočemo, da pridejo železničarji do veljave. V to svrhu se je centralno vodstvo že na raznih svojih sejah pečalo z vprašanjem združitve vseh železničarjev v Jugoslaviji.

Sodrug Zorja je k drugi točki dnevnega reda izvajal med drugim sledeče: Revolucija nas je marsičesa naučila. Meščanske stranke so menile, da je socialistična internacionala izginila s sveta. Delavstvo pa je dokazalo vse kaj drugega. Na drugi strani pa se je poučilo, da mora izboljšati in čim najbolj utrditi svojo organizacijo. Trdna organizacija je tisti jez, ki odbija naskoke buržoazije potem nje žolnih organizacij. Potrebna je torej združitev vseh podeljenih organizacij v eno samo organizacijo, bodisi centralistično ali federalistično. Glavna stvar je združitev. Preko naloge se ne more preiti. V ravno tej dvorani so pred nekaj dnevi zborovali industrialci, da centralizirajo svojo organizacijo. Tako moramo tudi mi centralizirati našo organizacijo.

Sodrug Bornemisa je v imenu hrvatskih sodrugov istotako izjavil za ujediničenje, ter predložil tozadevno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Resolucija izraža solidarnost hrvatskih železničarjev z nami.

Sodrug Kolaša (kovinar) prinaša pozdrave kovinarske organizacije.

V debato k drugi točki so posegli sodrugi Gajšek, Pečnik, Bračič, Jelen, Perdan in drugi. Vsi pa so poudarjali, da je čimprej treba ujediniti našo organizacijo.

K tretji točki je sodrug Kopač obrazložil razmere železničarjev in nujno potrebo opomoči zlasti na gospodarskem polju. Prečital in obrazložil je spomenico železničarjev. V debato so med drugimi posegli tudi zastopniki hrvatskih železničarjev, ki so orisali tamošnje razmere, ter pojasnjevali svoje zahteve.

Nato je konferenca izbrala komisijo, v kateri so bili zastopani tudi hrvatski sodrugi, da pregleda in eventualno dopolni spomenico.

Drugi dan (24. marca) je pred prestopom na dnevni red sodr. Milnar pozdravil konferenco v imenu strokovne komisije.

Ker se je komisija za pregledovanje spomenice še pečala s svojim delom, se je medtem razpravljalo o četrti točki dnevnega reda, to je, o stališču razredne strokovne organizacije napram nacionalni organizaciji. Poročal je sodr. Zorja: Meščanske stranke delujejo z vsémi močmi na to, da bi razbile naše organizacije. Že takoj po polomu so se meščanske stranke začele družiti. Iz

tega se vidi, da se meščanska družba zaveda časa v tem oziru.

Liberalna stranka je takoj skovala Narodno Socialno Zvezo, za železničarje pa Zvezo Jugoslovanskih železničarjev. In vse to, da bi razbila naše delavsko gibanje. In ko se je nekega vodjo liberalne stranke vprašalo za program, se je odrezal: »program sem jaz!«

Nato opisuje govornik delovanje žolte organizacije, ki se za svojo agitacijo poslužuje sredstev, ki niso vselej čedna. »Zveza« zatrjuje, da je nepolitična, da vodi svoj boj na strogo narodni podlagi. Ali mar to ni politika? Strokovne organizacije morajo že iz gospodarskih ozirov biti v tesnem stiku s političnimi organizacijami. In narodnjaštvo Zveze tudi zelo močno diši po politiki. — Strokovne organizacije imajo glavni namen, izboljšati gmotni položaj delavstva. Vemo pa tudi dobro, da kdor vstopi v našo strokovno organizacijo, še ni socialist. Šele čas in razmere ga privedejo k temu.

Voditi pa moramo neobziren boj proti žoltim organizacijam, ki jih nikjer ne priznavamo kot zastopnice delavstva.

V debato o tej točki so posegli: ss. Borne-misa, Kopač, Perdan, Kleidernik, Gajšek in Jernejčič. Le-ta je poudarjal, da bomo porabili vsako sredstvo v boju proti žoltim organizacijam. Najboljše sredstvo pa je izobrazba. Ne sovražimo ljudi, ki so danes še pri Zvezi, ker so bili le s terorizmom zapeljani, marveč pridobiti jih hočemo za dobre naše člane.

K peti točki dnevnega reda so razni delegatje sporočili svoje pritožbe o neznosnih razmerah na posameznih postajah, zlasti pa o samolastnem in zadržljivem postopanju nekaterih prenapetežev. Značilno je, da je velika večina teh šikanerjev včlanjena pri Zvezi, ki hoče s terorizmom odvrti naše člane organizaciji.

Ker je medtem komisija pregledala spomenico, je prišla spomenica zopet na razpravo. Po dolgi in temeljiti debati je bila sprejeta v besedilu, kakor smo jo objavili v zadnji številki našega lista. Izbralo se je dva delegata, ki gresta s spomenico v Beograd in jo tam skupno z zastopniki hrvatskih železničarjev predložita vladi. Kot delegata je izvolila konferenca ss. Juhardta in Perdana. Sklenilo se je, da se delegata 31. marca odpeljeta v Beograd.

S tem je bil dneveni red izčrpan in predsednik je z lepim nagovorom zaključil konferenco, ki je v vsakem oziru lepo uspela.

Naše gibanje.

Zgodovina Jugoslovanskih železničarjev še je začenja, njih trpljenje pa je že staro, staro tako, kakor so stare železnice prejšnje, sedaj v razvalinah ležeče Avstrije. Ne bilo bi umestno segati predaleč v zgodovino, to tudi ni naša današnja naloga. Nas zanima zaenkrat samo sedanjost in bodočnost. Nismo več avstrijski, temveč jugoslovanski železničarji in kot taki smo se čutili takoj po razpadu stare Avstrije. In ne samo kot železničarji, temveč tudi kot svobodni in enakopravni državljani, uverjeni, da dobimo sedaj za pošteno delo pošteno plačo, katera nam da možnost, da živimo vsaj nekoliko ljudem spodobno življenje. Velike so bile nade, tembolj, kolikor več se nam je obljubljalo. Žal, ostalo je samo pri obljubah in vse, kar so nam dajali, je bila samo nekaka sramotna miloščina, s katero nam ni bilo nič pomagano. Končno je prišla beda do vrhunca. S tem, da nam je naša, nad vse čislana vlada z uvedbo prostotrgovine napodila vse, dosedanje in do sedaj še skrite oderuhe na vrat, so začele cene vséh, itak že dragih življenjskih potrebščin rapidno narasčati, tako da smo za življenje imeli premalo, za smrt pa preveč. Po takorekoč petletni vojni se je pokazalo, da tudi obleke nismo imeli iz blaga, katerega tovarniška znamka bi bila »Eterna«. Istotako črevlji itd. Začel se nas je lotevati obup. Mi sami strgani in lačni smo morali gledati, kako pretli našim rodbinam pogin, ako se pravočasno ne ukrene nekaj, kar nas vsaj za nekaj časa reši in — prišlo je, kar je moralo priti. Obup je narasčal, ljudje so dajali duška nezaupnosti v časopisju in na shodih. Centralni odbor »Spl. žel. organizacije« se je komaj še zadrževal in zdelo se je, da obup izbruhne na vseh koncih in krajih preko glave vodstva. Vodstvo organizacije ni spalo. Sveto si svoje v sedanjih razmerah tako težke naloge, bilo je dan in noč na delu, iskajoč izhod iz tega kaosa. Že so se čuli klici »stavka!«. Da, stavka, jako jedrnata beseda. Ampak stavka železničarjev ni stavka krojačev, črevljarjev i. p.

Beseda stavka pomeni na železnici tiranje milijonov v lakoto, v obup. In kaj lačno in obupano, k temu še od brezvestnih ljudi nahujskano ljudstvo stori, da bi prišlo do kosčka kruha, o tem naš poučuje zgodovina zadosti. Vse to je imelo vodstvo organizacije pred očmi. Toraj, kako preprečiti naši domovini pretečo nevarnost, obenem pa železničarjem pomagati do boljše eksistence? Volka nasititi in imeti kožo celo, je umetnost, katera tudi centralnemu vodstvu »Spl. žel. organizacije« ni znana. To je napotilo vodstvo, da je zopet sedlo za mizo in izdelalo znano spomenico. Delo je sledilo delu — sistematično se je postopalo. Konferenci 23. in 24. marca, intervencije pri Ljubljanski in centralni vladi, grandiozni govor centralnega tajnika poslanca sodr. Kopača v narodnem predstavništvu, shodi itd. Tukaj ni bilo časa ne za spanje ne za počitek. Parola je bila: Stavko preprečiti, in doseči mirnim potom toliko, kolikor jo le v sedanjih razmerah mogoče. Edina opora centralnega vodstva je bila trdna vera v disciplino organizacije. In nismo se varali, Shod pred Mestnim domom dne 8. aprila je bil triumf solidarnosti in discipline. »Slovenec« — nam ne prav posebno prijazni list — je takrat pisal približno to-le: »Ako se je voditeljem tiste vzor organizacije posrečilo, to sicer obupano, ampak disciplinirano maso brzdati, ni toraj nobenega dvoma, da bo tista masa tudi dosegla to, za kar gre v boj, ako resno nastopi«.

Toraj priznanje, na katero moremo biti ponosni. Sicer pa imajo ne malo zaslugo tudi naši sodrugi iz Hrvaške, kateri so pravočasno posegli vmes. Od omenjenega shoda dalje pa je bil položaj vedno mučnejši. Vlada, posebno pa žel. minister Vulović se ni mogel osokoliti, da bi pokazal vsaj nekaj dobre volje. Naši delegati so hodili od Poncija do Pilata; stavka! je gmelno na vseh koncih in krajih — kaj storiti?

V zadnjih urah je bila sklicana celo strankina konferenca, katera se je z zadevo pečala. Le tam se je uvaževalo, kaj bo, če stavka res izbruhne in svarilni glasovi so odmevali od zidov male dvorane hotela Union

Nikdar še ni bil položaj tako rešen. Končno 11. t. m. dopoldan so bili poklicani naši delegati na deželno vlado, kjer so se začela nova pogajanja. In kakor strela iz jasnega neba — oglasil se je zvonec telefona. »Halo! tukaj Beograd! Halo! tukaj Žorga!« Kratak pogovor — živijo! prvi uspeh naše solidarnosti — žel. minister Vulović je odstopil njegov naslednik zahteva takojšnje pogajanje na podlagi naše spomenice. Toraj — hvala Bogu — ob 12. uri, ali — še pravočasno? Sedaj je bila situacija vsa drugačna. V trenutku, ko nam vlada sama ponudi roko in pravi: Bodimo prijatelji, pozabimo na grehe naših dedov in poizkusimo mirnim potom rešiti to, kar zahtevate; v tem trenutku je izključeno, da bi mi mogli sploh stavkati, ker v tem slučaju bi imeli tudi naše najboljše prijatelje proti nam. Edina skrb je še bila, kako bodo organizirani železničarji situacijo razumeli. Takoj sklicana konferenca centr. odbora je temeljito razpravljala o novem položaju in odposlala še isti dan sodr. Kopača v Zagreb, da se dogovori s tamkajšnjimi sodrugi. Zopet mučno čakanje in — dobro je šlo. Hrvaški sodrugi so pokazali popolno umevanje situacije, zahtevali so samo takojšnje razpravljanje o naši spomenici v Beogradu.

V torek, dne 15. t. m. ob 6. uri zvečer je bil sklican shod v veliko dvorano hotela Union, kjer se je stikalo pribl. 6.000 ljudi, čakajoč nestrpnostno poročila delegatov. Shod je otvoril sodr. Žorga, predsedoval mu je sodr. Jernejčič. Sodr. Kopač je v obširnem govoru temeljito razložil pomen ponudbe vlade in prosil navzoče, da se pomirijo in stavko, kot skrajno sredstvo še enkrat odložijo. Istotako sta svetovala sodr. Žorga in Makovec. Govorili so še sodr. Žorga ml. in Perdan, — sicer nekoliko razburjena — kar je pa bilo umevno in stvarj ni škodovalo. Končno so bili enoglasno izvoljeni sodr. Juhart, drž. žel., in Makovec, juž. žel. kot delegata k pogajanju v Beograd. Spremlja jih poslanec sodr. Kopač. Vzeli so s seboj resolucijo, ki je bila na shodu predložena in proti 10 glasom sprejeta.

Resolucija se glasi:

»Dne 15. aprila 1919. v hotelu Unionu v Ljubljani zbrani železničarji sprejmejo predlog centralnega vodstva, da se izvoli delegate, ki se naj pogajajo z vlado ob navzočnosti hrvaških delegatov. Ta delegacija naj odpotuje jutri v spremstvu poslanca s. Kopača v Beograd. Delegaciji se nalaga, da prekine pogajanja v trenutku z vlado, ko uvidi, da ne vodijo pogajanja k c.lju.

Shod izraža centralnemu vodstvu »Spl. žel. organizacije« za Jugoslavijo za dosedanje posredovanje najiskrenejšo zahvalo. Isto vella soc. dm. klubu v Beogradu, ki je v parlamentu zastopal težnje železničarjev. Shod pozdravlja gibanje cestnih železničarjev, ki stoje v boju za dosego svojih upravičenih zahtev in jim izraža svojo proletarsko dolžnost«.

S tem je toraj stvar za nekaj dni končana in na vladi sami je, da ne bo treba poseči po najskrajnejšem sredstvu, ker stavko še enkrat preprečiti, bo vzlic vzorne discipline v organizaciji komaj mogoče. S . . . ik.

Iz železničarske organizacije.

Krajevna skupina Novo mesto je dne 30. marca 1919 izvolila naslednji odbor: Predsednik: Hvala, strojevodja; podpredsednik: Švara, nadpremikač; zapisnikar: Vetrici, nakladnik; namestnik: Šemerl, premikač; blagajničar: Tordy, skladiščnik; namestnik: Špendal, postajni paznik; podblagajničarji: Lampret — Črnomelj, Gornik — Kandija, Mramorn — Trebnje, Gačnik — Kurišnica Novo mesto; pregledniki: Kirn — Novo mesto, Buškin — Novo mesto; odborniki: Čelik — Kandija, Osterman — Novo mesto, Vidmar — Kandija, Potočnik — Črnomelj, Švaga — Trebnje.

Rajhenburg: Vsi člani skupine Rajhenburg naj pošljejo takoj članske knjižice v potrdilo mesečnih prispevkov. Ker so člani daleč naokolo raztreseni in ni zaradi tega mogoče vsak mesec posebej knjižice pobirati, bo najbolje, ako ostanejo iste v blagajni. Na prihodnjem občnem zboru jih dobijo na vpogled. — Z bratskim pozdravom Jelnikar.

LISTNICA TAJNIŠTVA.

Celje: Izvoljeni delegati so že v Beogradu. Pozdrav — o —.

Poličane: V zadevi prožnega mojstra Rotmanna bomo počakali, ko pride sodrug Kopač iz Beograda nazaj. Pozdrav!

OB ZAKLJUČKU LISTA.

Zmaga cestnih železničarjev v Ljubljani.

Cestni železničarji, kateri so tri dni stavkali, so začeli zopet redno voziti, ker se je njihovim zahtevam ugodilo.

Poročilo sledi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

IZJAVA.

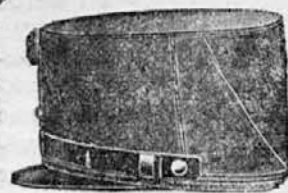
Podpisani Janko Pirjevec, postajenačelnik na južnem kolodvoru v Zagrebu, sem dne 4. februarja t. l. po prihodu vlaka št. 508 v Zagreb ogradil policiji tatvino čevljev iz nekega prtljažnega kovčega ter obenem izrazil, da je že večkrat bilo pri istem vlaku pokradeno isto blago. Vsled tega sta bila gospoda, nadsprevednik Franc Marinko in vlakovodja Mart. Pušnik iz Ljubljane aretirana. Izkazala se je njuna nedolžnost. Izjavljam tedaj, da nimam najmanjšega povoda dvomit o popolni nedolžnosti imenovanih gospodov; posebno se prištevam, da sta imenovana gospoda dotični dan sploh prvič vozila pri vlaku št. 508 Ljubljana-Zagreb.

V Zagrebu, dne 28. februarja 1919.

Janko Pirjevec.

Prožni preddelavec

vrl in zanesljiv kot vodja partije, kateri ima nalogo 11 kilometrov dolgo gozdno progo brez pogreška v stanu vzdrževati, se za takojšen vstop išče Ugodno za vpo-kojenega železničarja. Ponudbe prosimo na Južnoštajersko lesno industrijo, d. z o. z. Mislinje.

Adalbert Kassig

Ljubljana, Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. Postrežba točna.